

Dieđut skovi geavaheami birra

“Ovttaolbmofitnodaga persovdnasisabohtu” (RF-1224) skovvi lea vearrodieđáhussii geatnegahtton mielddus, earret muhtin háviid go ovttaolbmofitnodat sáhtta válljet ahte ii atte ealáhusdieđáhusa. Leat viiddis gáržžideamit dasa ahte guđet ovttaolbmofitnodagat leat luvvejuvvon ealáhusdieđáhusa addimis. Eanet dieđuid gávnnat dáppe skatteetaten.no.

Erenoamážit fuomášuhttit ahte RF-1224 ferte addot jus ovttaolbmofitnodagas lea negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu, juogo dihto sisabohtojagis, dahje ovddossirdimii. Eanet dievaslaš dieđut, geahča skatteetaten.no.

Lassin luvvejuvvot geatnegasvuodas addit ealáhusdieđáhusa, lea maiddáid dáid háviid ložžejuvvon geatnegasvuodas addit RF-1224 “Ovttaolbmofitnodaga persovdnasisabohtu” skovi. Ain galgá meroštallat persovdnasisabohtu dán jovkui mas leat vuollegis doaibmasisabohtu, muhto atnággo RF-1224 skovi lea daid háviid eaktodáhtolaš. Dát mearkaša ahte jus RF-1224 skovvi ii addo, de dat submi mii boahhtá ovdan vearrodieđáhusa «Doaibmabohtosis» biddjo vearrorrehkenastimis vuodđun dego meroštallon persovdnasisabohtun. Jus háliida ahte persovdnasisabohtu galgá meroštallot addon RF-1224 vuodul, de sáhtta dán skovi dattege addit oktan vearrodieđáhusain.

Álgu

Njuolggadusat mo meroštallat doaibmasisabohtu persovdnasisabohtus lea váldon mielde vearrodlága 12 kapihttalii ja Finánsadepartemeantta čakčamánu 9.b. 2005 lánkanjuolggadusaide nr 1042 (FSFIN 12 kap.) ovttaolbmofitnodagaid várás. Positiiva meroštallon persovdnasisabohtu biddjo vuodđun bruttovearuide oadjodivadii ja ceahkkeverru.

Váldonjuolggadussan galgá meroštallat *váldodoaimmaheadjái* persovdnasisabohtu juohke ovttaolbmofitnodagas gii doaimmaha fitnodaga.

Beallelaččat

Jus dáhttu persovdnasisabohtu juohkit beallelaččaid gaskka, de addo liikká addit dušše okta gáhpálaga dan skovis, masa leat biddjon poasttat juohkimii.

Beallelaččat guđet devdet eavttuid adnot iešheanaláš oassálastin fitnodagain main (lea oassálastimearrideapmi, vrd. (FSFIN skábmam. 19. b. 1999 nr 1158) § 10-48-1 ja mat 2019 ovddas gáibidit oassálastimearrideami, eai galgga deavdit RF-1224 Ovttaolbmofitnodaga persovdnasisabohtu meroštallan. Sii galget vearrorievtaččat gieđahallot iešheanaláš oassálastin ja addit RF-1221 Oassálasti dieđáhus opmodaga ja sisabohtu hárrái fitnodagain main lea oassálastimearrideapmi 2019.

Heaittiheapmi

Daid háviid go doaibma lea loahpahuvvon, iige addo ealáhusdieđáhus, muhto ovdanboahhtá vuolidahtinskovis (RF-1084) dahje vuoto- ja massinkonttu skovis (RF-1219) ahte leat poasttat mat galget mielde persovdnasisabohtu meroštallamii, *de galget dát čállot njuolga vearrodieđáhussii, iige galgga addit RF-1224.*

Olu fitnodagat - meroštallan ovttas

Jus ovttaolbmofitnodat doaimmaha mángga fitnodaga ja doaimmat gullet seamma oadjodivatjovkui, vrd. álbmotoadjolága § 23-3, de galgá persovdnasisabohtu meroštallat ovttas, jus Finánsadepartemeantta čakčamánu 9. b. 2005 lánkanjuolggadusaid nr 1042 § 10-42-3 eavttut leat devdon, vrd. § 12-20-1. Daid háviid galgá deavdit ovtta oktasaš skovi persovdnasisabohtu meroštallamii. Eaktun lea ahte doaimmat leat čuovvovaš surggiid/ šlájaid sikkobealde:

- dábálaš eanadoalu ja lassifidnu mii dasa lea gullelaš.
- boazodoalu ja lassifidnu mii dasa lea gullelaš.
- dábálaš eanadoalu ja vuovdedoalu ja sáddo, čievrra, geđggiid ja darffi loggun opmodagas, go doaibma oktiibuot jahkái ii šatta badjel 3 dábálaš jahke barggu, geahča Vearrodirektoráhtta meroštallannjuolggadusaid § 3-2-8.
- dábálaš eanadoalu ja vuovdedoalu, guolástus ja bivdu, go doaibma oktiibuot jahkái ii šatta badjel 3 dábálaš jahke barggu, geahča Vearrodirektoráhtta máksomearrenjuolggadusaid § 3-2-8.
- doaimmat leat hui lahkalaaga sisdoalu ja ruhtadii dáfus. Dán árvvoštallamis deattuhuvvo earret eará leatgo geavahuvvon oktasaš rusttegat, doaibma-biergasat, bargoveahka,

rehketdoallu ja ruhtadeapmi, ja dievasmahttetgo ealáhusat nubbi nuppi dainna ulbmiliin ahte fállat gálvo- ja bálvalusfálaldagaid mat gullet oktii.

Earenoamážit ovddabealmearkkaid geavaheami birra

Váldonjuolggadus

Dábálaččat galgá almmuhit buot loguid ovdamerkestaga haga, go čilgehugas čielgasit boahhtá ovdan, lasihuvvogo lohku vai gessojuvovgo dat dan oktavuodas masa čállo. Ii galgga nappo čállit minusmearka, go teavstta mielde lea sáhka goluin, vuollebáhcaš jna., ja vástevaččat ii fas čállit plussamearka, go lea sáhka sisabohtu, badjebáhcaš jna.

Dárkilastimat

Jus juogaman sadjái lea ovdagihitii ju prentejuvvon ovdamerkestat (positiiva dahje negatiiva), de galgá almmuhit logu ovdamerkestaga haga. Ovdamerkestat geavahuvvo dušše dalle, go háliida almmuhit logu mas lea nuppegežiid ovdamerkestat go mii ovdagihitii lea prentejuvvon.

- Supmiin ja boadussajiin geavahuvvo álo minusmearka go submi lea negatiiva.

Movt eará almmolaš orgánat atnet RF-1224 dieđuid

Ealáhusdieđáhusaide addima ovttahttima ja álkidahttima geažil, sáhttet almmolaš orgánat main lea vuogiatvuohhta viežžat seamma dieđuid mat leat «Ovttaolbmofitnodaga persovdnasisabohtu» RF-1224 skovis, geavahit dieđuid ollásit dahje muhtun muddui, vrd. Dieđáhusregistarlága §§ 5 ja 6. Vejolaš ovttahttima birra oaččut dieđuid go gulaskuttat Dieđáhusregistariin telefodna 75 00 75 00, dahje Vearrodirektoráhtain telefodna 800 800 00.

Siidu 1

Nammarubrihkii čállo fitnodaga vearrowáksi - váldodoaimmaheadjii namma. Ovttaolbmofitnodat galgá dábálaččat addit ovtta persovdnasisabohtoskovi juohke doaimma nammi. Danne ferte čilget makkár ealáhusdoaimma várás persovdnabohtu lea meroštallon. «Ealáhusšládja» rubrihkii čállo seamma ealáhus go RF-1175 (dahje RF-1167) 0402A poasttas. «Ealáhus ID» rubrihkii čállojit seamma logut go mat

leat adnon dan fitnodahkii ealáhusdiedáhusa «ID» kolonnas.

Vuodđomeroštallan

1.1 poasta

Persovdnasisaboada galgá meroštallat fitnodaga vearrogeatnegas ealáhusisa- boada vuodul. Persovdnasisaboada galgá meroštallot vaikko leage vuollebáza.

Jus doaibma álggahuvvo dahje loahpa- huvvo jagi mielde, de galgá bidjat dan jagi persovdnasisaboada merotallama vuodđun dušše dan dábálaš sisaboada maid lea dinen ja áigemearriduvvon áigodagas go ealáhus lea leamaš doaimmas.

Eanas ovttalbmofitnodagat sáhttet váldit ealáhusdiedáhusa 1, 2 dahje 5 poasttas dahje 402 poasttas dan supmi mii galgá čállot 1.1 postii.

Govvadáiddárat galget váldit supmi Govvadáiddáriid ealáhusdiedáhusas (RF-1242) 2.90 poasttas.

Sii guđet leat luvvejuvvon addit ealáhus- diedáhushusa, muhto háliidit meroštallat persovdnasisaboada RF-1224 skovis, sáhttet viežžat supmi 1.1 postii vearro- diedáhusa "Doaibmabohtosis".

1.2 poasta

Dás gessojit vealgereanttu (mat gusket finánsaásahusaide ja hivvodatvealge - reivviide) mat gullet fitnodahkii (fitnodat- vealgi). Dat reanttu mat dása galget čállot, leat reanttu dan vealgis maid lea čállán 2.10 postii (fitnodatvealgi, mii ii sáhte leat badjel vealgegessosa suddjenvuođu). Dárkileappot dan birra mii adno fitnodat- vealgin, geahča 2.10 poastta bagadusa.

Ovdamearka:

Jus fitnodagas lea dušše okta loatna (150 000 ru.) ja suddjenvuođu ovdal vealge- gessosa lea 100 000 ru., de sáhtta čállit dušše 100 000 ru. (namalassii loanas 2/3) fitnodatvealgin. Seamma gorálaš oassi (2/3) reanttuin, mat leat čoggon lotnii galget čállot 1.2 postii. Jus fitnodagas leat moadde loana, ja daid submi lea badjel vealgi suddjenvuođu ovdal vealgeges- sosa, de sáhtta válljet váldit mielde daid loanaid main lea alimus reantu.

Daid loanaid reanttutge mat eai oidno balánsas eaige leat mielde 2.10 poast- tas, galget čállot 1.2 postii. Ovdamearkkat leat reanttu mat dan jagis leat čoggon doaibma-/ kássakredihtas mii lei posiitiiva jagi álggus ja loahpas, ja reanttu daid loanain mat leat váldon ja mákson ruovtto- luotta dan sisabohto- jagis. Ii sáhte diktit reanttuid leat geasusčálekeahhtá lasihan dihtii meroštallon persovdnasisaboada.

1.3 poasta

Dás gessojit rehketdollui čállon netto kapitálasisaboada ja vuoitut mat leat mielde dan supmis mii lea čállon 1.1 postii. Dása sáhtta ovdamearkan leat vuoiu obligašuvnnain, vealgereivvet ja mávssekeahtes kunddarvealggit. Ii leat geasus reanto sisaboada dahje valuhta- vuoiuttuid ovddas mat gullet kunddar velggiide. Jus ealáhus diedáhusa lea čállon sisabohtun Innovasjon Norge reantodoarjja, de galgá dat dás čállot geasus, jus dat reanttu maid doarjja galgá gokčat, eai leat šaddan geasus 1.2 poasttas. Jus dat reanttu maid reantodoarjja galgá gokčat baicca leat šaddan geasus 1.2 poasttas, de ii galgga reantodoarjja gessot 1.3 poasttas.

Galgá vel geassit vejolaš láigosisa- boaduid reálaobjektain mat eai leat leamaš anus fitnodagas, eaige leat váldon mielde suddjenvuođu.

Ealátviesu láigoárvu ii galgga dása čállot, go dat lea ealáhusdiedáhusa čállon sihke sisabohtun ja gollun.

Gullá go reálaobjekta suddjenvuođu, geahča vulobealde: «Suddjenvuođu meroštallan».

Vuoittuid maid lea fidnen doaibma- biergasiid realisašuvnnas, ležžet dál čállon vuoiu- ja massinkontui vai njuolga čállon sisabohtun, eai galgga gessot persov- dnasisaboada meroštallamis.

1.4 poasta

Skábmamánu 19. b. 1999 nr 1158 (FSFIN 12. kap) § 12-12-2 lánhanjuolg- gadusaid mielde, sáhtta vearrowáksi guhte oamasta oasi dahje ossosa viesso fitnodagas mii guoská vearrow. § 7-3, masa gullá láigohanriekti lanjaide maid ieš atná doaimmastis, geassit doaibmasisa boadus mearriduvvon vuolidansupmi, mii rehkenasto kapitálavuoiu go meroštalla fitnodaga persovdnasisaboada.

Seamma gusto dalle go vearrowáksi oamasta obligašuvnna gulli geavahan rivtiin dakkár lanjaide, ja láigu obliga- šuvnna geažil gártá eanemustá 50 proseantta márkanláiggus. Vuolideapmi ii adno leat obligašuvnna váikkuhussan, jus lanjaid oamasti olbmot dahje fitnodat maida gusto vearrowlága § 12-11. Vuoli- dansupmi meroštallama bajásbidjan lánkaásahusa § 12-12-2 mielde, galgá biddjot RF-1224 «Ovttalbmofitnodaga persovdnasisabohtu» skovi mielddusin. Vuolidansubmi mearriduvvo lánhanjuolg- gadusaid § 12-12-2 nuppi ja goalmát oasi njuolggadusaid mielde, ja dahká veala gaskal ruhtabidjama rehkenaston brutto vuoiu ja duohta láiggu jna.

1.5 poasta

Dása lasihuvvojit rehketdoalločállon kapitálagolut ja massimat, nugo massin obligašuvnnaid vuovdimis, vealgereivvet, mávssekeahtes kunddarvealggit, ja disagio.

Ii biddjo lasáhus reantogoluide dahje massimii mii gullá kunddarvelggiide, masa gullá maiddá valuhttamassin. Visot golut mat gusket kapitálasisaboadaide mat leat 1.3 postii čállon, galget dás máhcahuvvot. Dása galget čállot rehketdoalločállon golut dakkár objeavtain mat eai leat doaimmas leamaš anus, ovdamearkka dihtii mátas- atningolut mat gullet ealátvissui dahje láigohuvvon vistai.

1.6 poasta

Ovttalbmofitnodagaide ii galgga meroš- tallat persovdnasisaboada vuoiu go lea realiseren dábálaš eanadoalu dahje vuovdedoalu, dása gullet maiddá mielke earrit mat realiserejuvvojit ovttas eana- doaluin. Geahča RF-1178 bagadusa 453 poastta.

1.7 poasta

Dás ovdanbohtá meroštallanvuoddi submi ovdal vejolaš suddjengessosa.

1.8 poasta

Dás dahkko suddjengessosa geassini mii bohtá ovdan go geardduha suddjenvuođu suddjenreanttuin. Vearrowáksi sáhtta atnit suddjenreanttu 0 rájes gitta alimus suddjenreanttu maid Vearrowdirektoráhtta mearrida ja almmuha ođđajagimánus jagi manjil sisabohtojagi. Válljen vulobeale alimus suddjenreanttu ferte gustot ollesproseanta ovtadagaide. Suddjen- reanttu juohke sisabohtojahká ferte válljet manjmustá go sádde vearrowdiedáhusa. Jus ii leat čielgasit válljen ovdal áigemeari, de biddjo alimus suddjenreantu vuodđun. Suddjenvuođu meroštallo 2 siiddus, geahča «Suddjenvuođu meroštallan».

1.9 poasta

Jus ii gábiduvvo juohkin beallelaččaid gaska, de ii devdo 1.10 b poasta ja 1.9 poastta submi lea vuodđun joatka meroštallamii.

Beallelašjuohkin

1.10 poasta

Dát poasta adno dušše beallelaččaid gaskasaš juohkimii go doaimmaheaba oktasaš fitnodaga, ja gáibideaba posiitiiva meroštallon persovdnasisaboada juohkit gaskaneaska. Proseantta mielde oassi maid goabbáge beallelaš galgaba oazžut oktasaš fitnodaga bohtosis, geardduhuvvo dainna supmiin mii váldo 1.9 poasttas, ja supmit čállojit 1.10 a ja 1.10 b poasttaide. Beallelaččat oktiivehebeaba dasto

vejolaččat goappáge persovdnasisabođu meroštallama.

Negatiiva meroštallon persovdnasisabođu ovttahttin/ovddossirdin

1.17 poasta

Dás ovdanbohtá dán jagi meroštallon persovdnasisabohtu ovdal vejolaš ovttahttima/ovddossirdima.

1.18 poasta

Jus dus dán jagi lea negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu (1.17 poasttas), de galgat oažžun dihte rievttis supmi 1.23 poasttas, čállit visot ovddit jagiid ovddossirdihahtti negatiiva meroštallon persovdna- sisabođu, dása 1.18 postii. Submi váldo diimmá RF-1224 "Ovttalbmofitnodaga persovdnasisabohtu" skovi 1.23 poasttas.

Jus dus dán jagi lea positiiva meroštallon persovdnasisabohtu (1.17 poasttas), ja dus lea negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu ovddossirdimii diimmá RF-1224 "Ovttalbmofitnodaga persovdnasisabohtu" 1.23 poasttas, de sáhtát válljet dán guovtti gaskkas:

- 1) Sáhtát atnit ovddit jagiid negatiiva persovdnasisabohtu vuolidit dán jagi positiiva persovdnasisabohtu. Dalle biját ollesdiimmá RF-1224 "Ovttalbmofitnodaga persovdnasisabohtu" 1.23 dahje 1.24 poastta submi 1.18 postii.
- 2) Jus it áiggo atnit ovddit jagiid negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu vuolidit dán jagi positiiva persovdnasisabohtu, de it galgga 1.18 poasta atnit, ja fertet vuolidit dimmáš RF-1224 "Ovttalbmofitnodaga persovdnasisabohtu" 1.23 dahje 1.24 poastta ovddossirdihahtti negatiiva persovdnasisabohtu, dán jagi positiiva persovdnasisabohtu 1.17 poasttas. Dát erohus galgá čállot 1.24 postii, ja dan sáhtát atnit manjit jagiid ovddossirdimii. Jus negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu ii ovddossirdo geasusin dan vuosttaš jagi go lea positiiva meroštallon persovdnasisabohtu, de massá rievttii joatkka ovddossirdimii dakkár supmi ovddas mii vástida dan positiiva meroštallon persovdnasisabohtui, vrd. vearrólaga § 12-13 nuppi oasi.

ANS/DA dahje KS ovddit jagiid negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu (merostallonjuohkin málliin) ii sáhte ovddossirdit.

1.19 poasta

1.19 postii čállo negatiiva persovdnasisabohtu eará doaimmas mainna sáhtát

ovttastahttit. Dat submi mii dása čállo ii sáhte leat eanet go 1.17 ja 1.18 gaskasaš positiiva erohus. Submi čállo RF-1224 "Ovttalbmofitnodaga" 1.20 persovdnasisabohtu postiiige dan nuppi fitnodaga ovddas.

Ovttalbmofitnodagas mii doaimmaha mánga sierra fitnodaga, sáhtát dihto háviid dán jagi dahje ovddit jagiid negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu ovttalbmofitnodagas sirdot positiiva meroštallon persovdnasisabohtui geasusin eará fidnui ovttalbmofitnodagas. Dát guoská go lea dakkár lagasvuohta doaimmaid gaskka, ahte livččii sáhtát meroštallat persovdnasisabohtu ovttas, geahča dárkileappot lagašvuođa gáibádusa birra 1 siiddus «Olu fitnodaga – meroštallon ovttas». Dasa lassin geahča lánkanjuolgadusa 19.11.1999 nr 1158 § 12-20-1, ja § 10-42-3 nu guhkás go mearrádus heive.

Jus fitnodagaid gaskasaš lagašvuođa eavttut leat devdon, de sáhtát maiddá ovttahttit/ovddossirdit vaikko vel fitnodagaid oadjodivagiid máksomearit leatge iešguđetláganat. Oadjodivat meroštallo nettobohtosis dain dáhpáhusain. Dás galgá adnot dat oadjodivat máksomeari mii gusto dan fitnodahkii mii lea buvttihan positiiva persovdnasisabohtu dan sisabohtojagi.

1.20 poasta

Ovttalbmofitnodaga mat doaimmahit olu sierra fitnodagaid main lea negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu ovttalbmofitnodagas (dušše 1.17 dahje 1.18 poasttas, dahje jus poasttaid erohus lea negatiiva) de sáhtát dan nuppi fitnodaga submi ollásit dahje das osiid sirdit RF-1224 "Ovttalbmofitnodaga persovdnasisabohtu" 1.19 postii, jus dat deavdá eavttuid čilgejuvvon bagadusa 1.19 poasttas, ja mas lea positiiva meroštallon persovdnasisabohtu. Dán dahká go submi lasihuvvo vel dása 1.20 postii.

1.21 poasta

Jus boadus ain lea negatiiva go lea atnán 1.17 gitta 1.20 poasttaid, ja FSFIN § 12-20- eavttu, vrd. § 10-42-3, ovttahttima eavttut leat sajis, de sáhtát ovttahttit dan jagi ANS/DA/KS váldon bargobuhtadusain, nu guhkás go dat ollá. Dán dahká go submi lasihuvvo dása 1.21 postii, ja seammás čállo vearródiedáhusa 1.7.2 dahje 1.7.5 postii (mas vuolida bargobuhtadusa).

1.22 poasta

Jus boadus ain lea negatiiva go lea atnán 1.17 gitta 1.21 poasttaid, de sáhtát ovttahttit dán jagi guolástussállašiin nu guhkás go dát ollá. Dán dahká go submi lasihuvvo dása 1.22 postii ja seammás čállo RF-1213 «Guolástus» 1.18 postii

(mas vuolida dán jagi guolástussállaša).

1.23 poasta

Dán poasttas ovdanbohtá juogo dat loahpalaš positiiva meroštallon persovdnasisabohtu, mii sirdo 1.33 -1.36 poasttaide (positiiva meroštallon persovdnasisabohtu sirdo vearródiedáhussii), dahje negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu, man sáhtát manjit jagiid čállit geasusin 1.18 poasttas. Geahča 1.24 poastta daid dáhpáhusaide go ovddit jagiid negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu ii leat adnon vuolidit dan jagi positiiva persovdnasisabohtu. Negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu ii galgga čállot verrodiedáhussii.

Post 1.24

Diedihanpoasta - dušše sidjiide guđet eai vállje atnit 1.18 poastta vuolidit positiiva meroštallon persovdnasisabohtu ovddit jagiid ovddossirdon negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu, go dasa leat vejolašvuođat:

Jus negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu ii ovddossirdo geasusin dan vuosttaš jagi go lea positiiva meroštallon persovdnasisabohtu, de masso vuogatvuohta joatkka ovddossirdimii dakkár supmi ovddas mii vástida dan positiiva meroštallon persovdnasisabohtui, vrd. vearrólaga § 12-13 nuppi oasi. Diimmá negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu, RF-1224 Ovttalbmofitnodaga persovdnasisabohtu" skovi 1.23 poasta ferte dalle vuoliduvvot dán jagi positiiva meroštallon persovdnasisabohtu 1.17 poasttas. Erohus čállo dása 1.24 postii, ja dat sáhtát ovddossirdot geasusin 1.18 postii manjit jagiide.

Ovdamearka:

Jus vearrómáksis lea 100 negatiiva meroštallon persovdnasisabohtu 1 jagi ja 10 positiiva meroštallon persovdnasisabohtun 2 jagi, de sáhtát ain gáibidit ovddossirdit 90 dan meroštallon negatiiva persovdnasisabohtu. Vearrómáksi massá vuogatvuođa ovddossirdit 10. Báhcán oassi aneakehtes negatiiva persovdnasisabohtu mii lea 90, čállo dása 1.24 postii, ja lea dat submi maid sáhtát ovddossirdit geasusin manjit jagiid 1.18 poasttas.

1.23 poastta positiiva meroštallon persovdnasisabohtu dárkilastin

1.33 - 1.36 poastta

Persovdnasisabohtu meroštallama máksomearit leat iešguđetláganat ealáhussurggiin mat leat čilgejuvvon 1.33/1.34 poasttain. Jus ii leat juogaduvvon beallelaččaid gaskka, de galgá 1.23 poastta submi sirdot juogo 1.35 dahje 1.36 postii, čilgen dihtii makkár suorgái sisabohtu gullá. Jus lea juogaduvvon beallelaččaid gaskka, galgá beallelačča meroštallon persovdnasisabohtu čállot poasttaide 1.33 dahje 1.34. Jus persov-

dnasisaboahu lea meroštallon doaimmas mii lea guolástusas/bearaš mánáidgárddis *ruovttustis*, de galget supmit čállo 1.33 ja/dahje 1.35 postii, ovdal go dat sirdojit vearrodieđhusa (RF-1030) 1.6.1 postii. Jus persovdnasisaboahu lea meroštallon «eará,ealáhusa» fitnodaga siskko-bealde, de čállo submi 1.34/1.36 postii (poastaide) ja sirdo vearrodieđhusa (RF-1030) 1.6.2 postii.

Vearromáksi guhte lea loahpahan fitnodagas, ii galgga addit ealáhusdiedđhusa dahje persovdnasisaboahu meroštallanskovi. Jus sus lea dakkár submi maid loahpahanjagi ovddossirdá, de sáhtá dan atnit persovdnasisaboahu geasusin čuovvovaš jagiid, jus dat supmit čállojit sisaboahun RF-1084 «Vuolidahttin» dahje RF-1219 Vuoi-to- ja massin-konttu skovvá. Dákkár gessosa ferte dalle gáibidit sierra mildosiin vearrodieđhussii.

Siidu 2

Suddjenvuođu meroštallan

1 siidu 1.8 poasttas gesso suddjengeas. Dán suddjengessosa vuodđu meroštallo dás. Árvobidjanvuogi ja gaskaárvvu meroštallama birra, geahča vulobealde.

2.1 -2.6 poasttat

Dása čállo jagi álggu ja jagi loahpa árvu daid háldoomiin/aktivain mat gullet suddjenvuođui mat fitnodagas leat leamaš anus:

- bistevaš ja mearkkašahtti doaimbierrgas (doaimma bierrgas lohko bistevažžan, go das go ostojuvvo adno leat atnináigi uhcimusat golbma jagi ja mearkkašahttin go gollohaddi lea 15 000 ru. dahje eanet oktan lassiarvodivadiin (jus ii leat geasusriekti),
- háhkkon gávpeárvu ja eará háhkkon eahpeávnnaš háldooamit,
- dutkan- ja ovddidangolut dan nu guhkás go dat eai leat verolaččat gesson,
- gálvvut/gálvvut maid lea ráhkadeamin ja kunddarvealggit.

Ođđajagimánu 1.b. 2019 rahppiárvu ja luohppiárvu biddjoga álgoálgun ovttaláganin daid opmodatobjeavttaid luohppiárvvuin dahje sisaboahtojagi 2018 saldon.

Háldooamit háhkkon 2019:s eai galgga leat mielde rahppiárvvus. Háldooamit mat 2019:s leat realiserejuvvon eai galgga leat mielde manniárvvus. Manniárvvu háldoomiin mat leat háhkkon 2019 boahtojagis, árvobiddjojit verolaš árvvu mielde.

Fitnodagaid rahppi árvu mat lea álgga-huvvon rehketdoalloagis, galgá mearriduvvot rahpanbalánssa mielde.

Luohppi árvu fitnodagas mii lea heaittihuvvon rehketdoalloagis, galgá mearriduvvot loahppabalánssa mielde.

Leamaš anus fitnodagas

Háldooamit mat «Fitnodagas leat leamaš anus» fertejit leat mielde fitnodaga sisaboahtoásaheaddji proseassas, ja dán láhkai váikkuhan doaimmasisabohtui.

Doaimbierrgasat mat leat láigohuvvon eará doibmii, omd. doaimbavisti eanadoalus láigohuvvon rádjosis, ii leat leamaš anus eanadoalus. Doaimbierrgasat mat leat leamaš fitnodahkii váldon atnui, ja mat eai leat sisaboahtojagis leamaš fitnodagas anus, sáhttet datte liikká váldot mielde suddjenvuođui, jus háldooamis lea árvu fitnodaga doibmii lagaš boahtevuođasge. Dát soaitá omd. guoskat skiippaide mat eai leat doaimmas.

Háldooamit mat leat mielde suddjenvuođus, fertejit leat leamaš anus dakkár fitnodagas mii lea vearrogeatnegas norggas.

Háldooamit mat gusket čálgodoaimbajuiide omd. fitnodatbartii, eai adno leat váikkuhan doaimmasisabohtui eaige leat danne mielde suddjenvuođus. Seamma guoskkašii omd. huksekahtes ja geavtkehtes viessosadjái dahje gávpeopmodahkii maid lea ceggemin. Fidnodatoasit eaige leat mielde suddjenvuođus.

Árvobidjanvuohki

Árvobidjanvuogi(-vugiid) galgá skovis almmuhit. Árvobidjanvuogi(-vugiid) čilge skovis čáledettiin daid bustávid mat leat vulobealde ruoduid siste juohke árvobidjanvuogi mañábealde. Beroškeahhtá makkár árvobidjanvuohki lea adnon, de eai galgga háldooamit mat leat mielde suddjenvuođus, leat mielde eanet go dakkár supmiin mii adno dábálažžan dan guoski fitnodahkii, jus háldooami árvu lea eahpegorálaš allat. omd. ii galgga divrras dáidaga olles árvu váldot mielde.

Verolaš árvvut (V)

Dát árvobidjanvuohki galgá dábálaččat adnot árvobidjanvuohki visot vuolidahttin-vuloš ja árvonjeaidinvuloš háldoomiid (geahča spiehkastaga vulobealde). Jus rehketdololaš árvu lea válljejuvvon ovdal (geahča vulobealde), de sáhtá dán árvobidjanvuogi hilgut verolaš árvvu sadjái. Verolaš árvvuin oavvilduvvojit dás verolaš saldoárvvut, geahča lánkanjuolggadusaid § 12-12-8 nuppi oasi.

Rehketdololaš árvvut (R)

Dán árvobidjanvuogi sáhtá gáibidit atnit visot háldoomiin, dainna eavttuin ahte háldoomiide árvobiddjui rehketdololašárvvu 1999 kapitálavuoitovuoddu meroštallamis nuppi osiin. Kunddár-

velggiide galgá dattetge biddjot verolaš árvu.

Vuolidahttimat ja árvonjeaidimat galget čađahuvvot rehketdoallolága mielde.

2000 sisaboahtojagi háldooamit mat leat čállon čoahkkesaldoi ja mat dievvasit dahje muhtun muddui leat árvobiddjon rehketdololaš árvvu mielde, galget árvobiddjot verolaš árvvuin, vrd lánkanjuolggadusan 19.11.1999 nr 1158 (FSFIN) § 12-12-9 nuppi losiin. Dat ođđa háldooamit galget čuldot ja árvobiddjot dego livčče leamen sierra saldos. Háldooamit galget nappo árvobiddjot gollohatti vuodui, ja galget vuolidahttot, árvonjeidot vuovdimis ja eará láhkái divvovuvvot nugo daid ođđa háldoomiid dábálaš saldoárvonjeaidimiid dábálaš njuolggadusaid mielde.

Gálvvuid sáhtá árvobidjat rehketdololaš árvui, jus vearromáksi sáhtá duođaštit ahte rehketdololaš árvu lea vuodđun daid gálvvuid 1999 boahtojagi luohppiárvui. Gálvvut de sáhttet árvobiddjot eanemustá gollohaddái. Ráhkadahtton gálvvuide sáhtá gollohaddái bidjat njuolga ja eahpe-njuolga ráhkadangoluid. Rehketdoallo-njuolggadusaid mielde galgá njeidot árvu.

Historijjalaš gollohaddi (H)/Verolaš opmodathaddi (L)

Dán guovtti árvvus galgá dábálaččat dat alimus adnot vuolidahtkekahtes doallobierrgasiidda. Jus juogaman opmodat-árvvus leat moadde háldooami, main muhtimat eai galgga leat suddjenvuođus mielde, de galgá fitnodat daid geassit suddjenvuođus dainna supmiin mii gártá háldooami gorálaš oassi verolaš opmodat-árvvus.

Árvobidjanvuogi earáhuhttin

Rehketdololaš árvvu sáhtá hilgut verolaš árvvu árvobidjama sadjái. Rehketdololaš árvvus verolaš árvui sáhtá nuppástuhttit dainna lágiin ahte váikkuha sihke rahppi- ja luohppiárvui sisaboahtojagis, dahje dušše sisaboahtojagi luohppiárvui.

Gaskaárvvu

Suddjenvuođui galgá mearriduvvot rahppi- ja luohppiárvu. Suddjenvuođdu árvu biddjo sisaboahtojagi álggu (rahppi-árvui) ja boahtojagi loahpa árvu (luohppi-árvui) gaskaárvun. Dát guoská dallege go vearromáksái lea addon vejolašvuhta atnit spiehkasteaddji rehketdoallojagi. Lánkanjuolggadusain 19.11.1999 nr 1158 (FSFIN) § 12-12-7 leat addon mearrádusat ahte gaskaárvu muhtun háviid sáhtá meroštallot eará áiggiid mielde go rehketdoallojagi álggus ja

loahpas. Jus gaskaárvomeroštallan lea dán mearrádusa mielde, de galgá meroštallan mii čájeha ahte eavttut leat devdon leat mielddusin RF-1224 skovvá.

2.7 poasta

Suddjenvuođđu galgá vuoliduvvot velggiin mat leat vuovdiide ja ovdagihtiimáksiiguin mat leat kundariin.

2.9 poasta

Dás meroštallo suddjenvuođu gaskaárvu ovdal vealgi lea gesson.

Jus lohku šaddá negatiivan, de biddjo suddjenvuođđu nollii.

2.10 poasta

Dása galgá vealgi finánsaásahusaide čállot ja vealgi mii guoská hivvodatvealge-reivviide go vealgi adno gullat fitnodahkii (fitnodatvealgi). Ii galgga čállot vealgi mii lea badjel 2.9 poastta «vealgegessosa suddjenvuođu» supmi.

Jus ležžet márga loana ja kredihta mat oktiibuot leat badjel 2.9 poastta supmi, de sáhtá oazžun dihtii alimus reanto gessosa 1.2 poasttas, válljet vuoruhit daid loanaid main mákson/ čoggon reantut leat alimusat loana /vealggi gaskameari ektui.

Eaktun lea ahte vealgi lea čállon fitnodaga balánsii. Loatna mii lea váldon mas priváhta aktivat/iežas viessu lea pántan, adno fitnodat gullevažžan jus loatna lea eanas adnon fitnodagas. Seamma láhkai dohkkehuvvo fitnodatloatnan dakkár loatna mii adno fitnodaga iežaskapitáladási vuolideapmái, vaikke submi lea iežas atnui. Eaktuduvvo ahte fitnodaga ruhtadilli adno doarvái buorin sáhtit máksit loana. Doaibma- ja kássakredihtain mat leat sihke fitnodaga ja iežas anus, ja mas iežas atnuivádimat leat rehketdollui čállon rehketmildosiiguin, adno negatiiva saldo fitnodatvealgin. Dát ii dattege gusto jus sivvan kredihta sturrodahkii eanas lea ahte konttus obbalaččat lea eahpe-dábálaš iežasatnu.

Skovis galgá meroštallat vealggi gaskaárvu ođđajagimánu 1.b. ja juovlamánu 31.b. vealggi vuodul dahje álggahan- dahje heaittihanáiggi vuodul.

2.11 poasta

2.11 poasttas positiiva lohku lea seamma go dat suddjenvuođđu mii galgá sirdot 1.8 a postii. Jus 2.11 poastta lohku šaddá negatiivan, de lea suddjenvuođđu nolla, iige leat šat suddjenvuođđu sirdit 1.8 a postii.

2.12 poasta

Dat devdo dušše jus fitnodat lea álggahan/loahpahan ealáhusdoaimma 2019:s. Fitnodat mii lea álggahan/loahpahan ealáhusdoaimma sisabohto jagis, galgá vuolidit suddjenvuođu gorálaččat. Dušše olles mánut go lea leamaš doaibma galget leat mielde suddjen- vuodus. Jus fitnodat omd. lea loahpahan doaimmas boahtojagi skábmamánu 20.b., de lea fitnodaga suddjenvuodus 10/12 oassi dan supmis mii lea sirdon 2.11 poasttas.